

కల్యాణతీర్థ మహిమ

"నారద మహామునిసనకు మారునకు ఈ నారద పురాణ గాథను వినిపించెను. అందుచేత ఇది నారద (నారదీయ) పురాణ మని వాసి కెక్కెను" అనుచు శౌనకాది మునులకు సూతు డిట్లు చెప్పసాగెను. పూర్వమొకప్పుడు సుచరితుడను బ్రాహ్మణుడు తీర్థయాత్రలు చేయుట కైభార్యాపుత్రులను గూడ వెంటబెట్టుకొని బయలుదేరెను. బదరి, నైమిశారణ్యము, సింహాచలము మున్నగు క్షేత్రములను, గంగా యమునా సరస్వతీ గోదావరీ కృష్ణా కావేరీ ప్రముఖనదులను సేవించి ఒకనాడు యాదవాద్రియని పిలువబడు నారాయణాద్రి యొద్ద యమునలో కల్యాణ తీర్థమున స్నానము చేయకయే తిరిగి గంగానది దగ్గరకు బోయెను. అతనికి గంగ కనబడలేదు. అక్కడి వారిని గంగ యేమైనదని యడుగగా వారు నవ్వి "గంగ ఎదురుగా నున్నది. కనబడుటలేదా?" అని పరిహాసము చేసిరి. అతడు చాల ఖిన్నుడై గంగను ప్రార్థించెను. ఆమె యమునతో ప్రత్యక్ష మయ్యెను. సుచరితుడు, "తల్లీ! అందరికిని కనబడుచున్న నీవు నా కేలదర్శనమియ్యవు? నేనేమి పాపము చేసినాను?" అని యడిగెను. గంగాదేవి "పాపాత్ముల కది కనబడ"దనెను. అతడు "అమ్మా! నేనంత పాపాత్ముడ నెట్లై"నని యడుగగా గంగాదేవి "నేను గంగను. ఈమె యమున. నా ప్రియసఖి. నీవు నారాయణాద్రికి బోయినపుడు అక్కడి కల్యాణతీర్థములో మునగకుండ వచ్చితివి. అదే నీవు చేసిన పాపము. పూర్వము శ్రీహరి వరాహవతార మెత్తి, సముద్రములో మునిగి హిరణ్యాక్షుని జంపి పైకి వచ్చిన తరువాత అక్కడ నిలువగా అతని శరీరము నుండి జారిన నీళ్ళతో కల్యాణతీర్థమేర్పడెను. అందుచేత, విష్ణుపాదములనుండి పుట్టిన నాకంచెను ఆ తీర్థము పవిత్రమైనది. దానిలో మునిగి రమ్ము, గంగ కనిపించు"ననెను. సుచరితుడు ఆమెకు మ్రొక్కి "అమ్మా! నీవు దయగలదానవు. నేను తీర్థయాత్రలు చేసి అలసిపోయియున్నాను. నాభార్యాపుత్రులు అసలేనుడవలేకున్నారు. నీవే ఆ తీర్థముగా నిచ్చటికి ప్రవహించినన్ని అనుగ్రహింపు" మనెను. గంగ యమునవైపు చూచి నవ్వి, "సరియే, కల్యాణతీర్థమును ముమ్మారు స్మరించినాయందు స్నానము చేయు" మనెను. అప్పుడు ఎదుట గంగ కనబడెను. సుచరితుడును, వాని ఆలుబిడ్డలును కల్యాణతీర్థమును స్మరించి మునిగిరి. లేచు సరికి ఎదుట నారాయణాద్రి కనిపించెను. అవిప్రుడు సంతోషించి అక్కడే నివాసమేర్పరచుకొని యుండెను. దొరికినది తినికాలముగడుపుచుండగా నొకయేడుకరవువచ్చెను. తిండికి కటకట యయ్యెను.

సుచరితుని భార్య సుశీల భర్తను జూచి "నీ వేమీ చేసియైనను ఆలుబిడ్డలకు అన్నము పెట్టవలెనుగదా! ఇట్లుకూర్చుండిన ఏమి లాభము? ద్రవిడ రాజును యాచించినచో ఏమైన ఇచ్చును" అని పలుకగా అతడు అంగీకరించి వారితోగూడ పయనమై పోవుచుండెను. దారిలో కొందరు దొంగలు ఇతని యొద్దనున్న సొమ్మును దోచుకొనిరి. నారాయణుని విడిచి వచ్చిన పాపఫలము కనబడినది అనుచు, భార్యను పిల్లలను అత్తవారింట విడిచి తాను రాజును జూడ బోయెను. ఇచట నారాయణుడను చిన్నకొడుకు తల్లిని (సుశీలను) అన్నము పెట్టు మనగా ఆమె పెట్టెను. నివేదన చేసి తిను మనెను. అతడు నారాయణునికి నివేదన చేయుచు, "వచ్చి తిను" మని ప్రార్థించెను. బాలుని భక్తికి మెచ్చి శ్రీహరి వచ్చి యారగించెను. బాలుడు సంతోషించి తల్లిని మరల అన్నము పెట్టుమనగా "నీకు బెట్టినది పిల్లలకుబెట్టిమరల పెట్టుమన్నచో ఏవరు పెట్టగలరు? భిక్షాటనము చేసి తెచ్చుకొను" మని పాత్రనిచ్చెను. అతడు భిక్షమునకుబోగా పుర స్త్రీలు పెట్టిన యన్నము రత్నము లయ్యెను. ఇంటికి వచ్చి తల్లి కియ్యగా ఆమె ఏడుసార్లు ఇట్లు కొడుకును భిక్షకు పంపి, యెనిమిదవ సారి పెద్ద పాత్ర యిచ్చెను. బాలు డెనిమిదవసారి భిక్షకుపోగా ఇదివరకు వలె రత్నములు కాక, పంచభక్త్య పరమాన్నములు లోకమాత శ్రీదేవి ప్రేరణ వలన పురస్త్రీలు పెట్టెరి. వాని నారగించి మాతా పుత్రులు ఆనందించిరి.

సుచరితుడు రా జెచ్చిన ధనమును దారిలో మరల దొంగల వల్ల పోగొట్టుకొనెను. దెబ్బలతో ఇంటికి వచ్చిన భర్తకు సుశీల సేవ చేసి తమ కుమారుడు నారాయణుడు తెచ్చినధనమునుచూ పెను. సుచరితుడు, పరమాత్ముడైన శ్రీకృష్ణుని యాచించి పక, ఇతరులను యాచించినందుకు చాల విచారించి మరల కల్యాణ తీర్థమునకు సకుటుంబముగా బోయి తపస్సు చేసి, మాధవుని అనుగ్రహముతో ఇంటికి వచ్చిన అతిథులను ఆదరించు చుండెను. కొందరు దొంగలు వైష్ణవ వేషములతో ఇతని ధనమును కాజేయ వచ్చిరి. సుచరితుడు వారి నాదరించి శ్రీహరికి నివేదించిన అన్నము పెట్టెను. అది తిని వారు, పాపపుటాలో చనలు విడిచి సుచరితునకు శిష్యులై ధర్మమార్గ ప్రవర్తనులైరి.

కనకమాలిని కథ

శ్రీరాము డరణ్యవాసము చేసినప్పుడు కల్యాణతీర్థమున మునిగి నారాయణగిరి మీద నున్న నారాయణుని సేవించెను. పట్టము గట్టుకొన్న తరువాత, అంజనేయుని బిలిచి నారాయణగిరిమీదనున్న విగ్రహమును దెమ్మనెను. అత డక్కడ నున్న అర్చావిగ్రహమును దెచ్చిరామునికిచ్చెను. రాముడు తనతరువాత, పూజించుచుండుమని కుతుని కిచ్చెను.

కుశునికి హేమమాలికలతో ఒక కుమార్తె జన్మించెను. ఆమె అల్లారు ముద్దుగా పెరిగి పెద్దదయ్యెను. కుశు డామెకు వరుని వెదకుచుండగా సీతారాములు స్వప్నములో కనిపించిరి. రాముడు "యదుభూషణుని కొడుకు యదుశేఖరు డున్నాడు;వానికి నీ కూతురి నిచ్చి పెండ్లి చేయు"మని చెప్పగా సీత "ఆడపిల్ల పుట్టెంటినుండి సారెలు తీసికొనుపోవు"టాచారము. ఆమె యడిగినది జచ్చి పంపు"మని చెప్పెను. నారదుడు పెండ్లి పెద్దగా సంబంధము నిశ్చయ మయ్యెను. కుశుడు కుమార్తెకు పెండ్లి చేసి సారె లిచ్చి పంపుటకు సిద్ధ మయ్యెను. హేమమాలిని తండ్రితో "నాన్నా!మనకుల దైవ మైన నారాయణమూర్తి విగ్రహమును నా కిచ్చినచో ఆనందముగా బయలుదేరుదును"అనగా కుశు డామెకు ఆ విగ్రహము నిచ్చెను. క్రొత్త దంపతులు మాధవుని విగ్రహముతో తమ పురముకేగి దానినొక మందిరములో ప్రతిష్ఠించి పూజించిరి. అది క్రమముగా యాదవ కులదీపమైన వసుదేవునియొద్దకువచ్చెను. శ్రీకృష్ణుడు ఆ వంశములో బుట్టి కంసవధ చేసిన తరువాత, ఒకనాడు బలరాముడు తీర్థయాత్రలు చేయుచు నారాయణాద్రికి వచ్చెను. అక్కడ నున్న నారాయణుని విగ్రహమును జూచి పరమభక్తితో సేవించి యింటికి వచ్చి కృష్ణునితో నిట్లనెను. "కృష్ణా!నాకిదివింతగానున్నది.నారాయణాద్రిమీదనున్నవిగ్రహరూపమునకును మనయింటిలో నున్నవిగ్రహరూపమునకుభేదమురవ్వంతయునాకుకనబడలేదు".కృష్ణ బలరాములావిగ్రహముతోను,వసుదేవాదులతోనునారాయణాద్రికివెళ్ళియీమూర్తినిగూడ అక్కడప్రతిష్ఠించి, సేవించియమితానందమొందిరి.అప్పటినుండి అదియాదవాద్రియనిగూడ పేరుపొందెను.అవతారపురుషులు గూడ జగత్కల్యాణమునకై కొన్ని లోకాచారములను పాటించుచుందురు.

చతుర్వేది కథ

పరమభక్తులకు అపచారము చేసినచో కలుగు ఫలము ఈ కథలో చెప్పబడుచున్నది. పూర్వముచతుర్వేదియనువిప్రుడుగలడు.అతడుచదువుకొన్నవాడు. కాని యజ్ఞయాగాది కర్మములందువిశ్వాసము లేని పరమమూర్ఖుడు. రాజ పురోహితుడు గూడ. భక్తులలోను, మునులలోను,శక్తులుండునని ఒప్పుకొనడు. అతిథులకు భోజనము పెట్టుట దండుగపని యనును.రాజిచ్చినసంపదలచేమదమెక్కి ధర్మమును ఆచరింపక గర్వముతో నుండెను. అతనికినలుగురుకొడుకులు.వారునుతండ్రిగుణములుపుణికిపుచ్చుకొన్నవారే.యజ్ఞములు, వ్రతములు,జపములుచేయుదుననిరాజుదగ్గరధనముపుచ్చుకొని,అదంబరముగా ప్రతిసంవత్సరమున యాగములు చేసి, ఆ ధనములో కొంత మిగుల్చుకొనెడివాడు.

ఒక రోజున ధర్మమూర్తియు, విష్ణుభక్తుడు నైన హరిరాతుడనుబ్రాహ్మణుడుతనకొడుకుతో వచ్చి, చతుర్వేదితో "అయ్యా, నేనును నా కొడుకును తీర్థయాత్రలు చేయుచు ఇట్లు వచ్చినాము. చాల ఆకలి గొని యున్నాము. మీ యింటిలో భోజనము పెట్టుడు" అని యడిగెను. అందుకు చతుర్వేది, అతిథికి అన్నము పెట్టుట కిష్టము లేక "ఈనాడు మాయింట ఆభిక్షము. భోజనము పెట్టుటకు వీలులేద"ని చెప్పెను. పాప మా హరిరాతుడు ఎన్నో విధముల బ్రతిమాలెను. తనచెంతనున్న హరిప్రసాదము తులసి దళము నాతనికి ఇయ్యబోయెను. చతుర్వేది ఆగ్రహించి "నీవు ప్రయాణము చేసి వచ్చిన అపవిత్రుడవు. నీ చేతి తులసి దళము కూడ అపవిత్రమే. స్నానము చేసి నే నెట్లు ముట్టుకొందును? ఉపసయనము కాని నా కొడుకు చేతిలో బెట్టుము. నీకు అన్నము పెట్టు అవకాశము మాత్రము లేదు. ఇంక ఈ ఊరిలో ఇండ్లే లేవా? అక్కడికి పో" మ్మని గెంటి వేసెను. ఆ బ్రాహ్మణుడు "నష్టో భవ" (త్వరలోనే నాశము నొందుము) అని శపించి కొడుకును అనుసయించు చుండెను. అప్పుడు విష్ణురాతుడను నొక బ్రాహ్మణుడు వీరిని జూచి "అయ్యా! అతిథ్య మిచ్చెద"నని పిలుచుకొని పోయెను. ఆయనకు పండ్లెండుగురు కుమారులు. ఆయన భార్య సుముఖి ఉత్తమురాలు. అతిథులకు సకలోపచారములు చేసినది. వంటి వడ్డించినది. అందరును దేవునికి నివేదన చేయబోవుచుండగా, శ్రీహరి సన్న్యాసి రూపముతో, నాలుగు వేదములను శిష్యులుగా జేసికొని వారింటికి వచ్చెను. విష్ణురాతుడు వారికి స్వాగత మిచ్చి పూజించి, వారికి తమ పంక్తిలో భోజనము పెట్టెను. విష్ణురాతుని కొడుకు చిన్నవాడు, తనకు గూడ అన్నము పెట్టుమని తల్లినడిగెను. ఆయన భార్యతో "గిన్నెలో ఏమైన ఉన్నవో వానికి గూడ పెట్టు"మనెను. ఆమె విచారముతో "గిన్నెలో ఏమియు లే"దనెను. "సరిగా చూడు"మని భర్త యనగా ఆమె మరల చూచెను. గిన్నెల నిండుగా అన్నమును ఇతర పదార్థములును సమ్మర్థిగా కనబడెను. ఆమె యానందించి పిల్లలకు గూడ భోజనాలు పెట్టెను. తరువాత తానును తినెను. ఇట్లు ప్రతి దినమును గిన్నెలలో పదార్థములు సమ్మర్థిగా కనబడుచుండగా విష్ణురాతుడు అతిథి సత్కారములు చేయుచు అన్నదానము చేయుచుండెను. అన్నదానమునకు సుముఖి యుపయోగించు పాత్రలు వెండివి, బంగారపువి అయ్యెను. ఆనాడు సన్న్యాసి భుజించి లేచిన చోట అక్షయమైన నిధి కనిపించెను. నారాయణభక్తులు భుజించిన చోట విష్ణువు గూడ స్వయముగా వచ్చి భుజించును. అందుచేతనే "అభ్యాగతః స్వయం విష్ణుః" (భోజన వేళకు వచ్చినవాడు స్వయముగా విష్ణుమూర్తియే) అని పెద్ద లందరు.

మరి కొన్ని రోజులలోనే నిజముగా చతుర్వేది యింట తండ్రి యాట్టికము వచ్చెను. బ్రాహ్మణులను బిలిచి, వంటకములు చేయించెను. బ్రాహ్మణ శాపమువలన, ఒక పాము వచ్చి ఆపదార్థములపై విషము క్రక్కెను. ఆ సంగతి తెలియక చతుర్వేది ఆ పదార్థములను భోక్తలకు పెట్టెను. శ్రాద్ధము ముగిసినది. భోక్తలు విషముచే మరణించిరి. గిన్నెలలో అడుగున మిగిలిన పదార్థములు తినుటచే కుటుంబములోని వారు మాత్రము బ్రతికిరి. భోక్తలబంధువులు "చతుర్వేది విషము పెట్టి చంపినా"డని రాజునకు చెప్పుకొని, వానిని శిక్షించవలసినదే యని పట్టుపట్టిరి. రాజు చతుర్వేదికి వేయి కర్రదెబ్బలు శిక్షగా విధించెను. రాజభటులు కొట్టిన దెబ్బలకు చతుర్వేది చచ్చెను. వాని కొడుకులు, రాజేమి చేయునో యని భయపడి ఆడవిలోనికి బారిపోయిరి. కొందరు క్రూరమృగముల బారిని బడి మృతి చెందిరి. కొందరు కొండలపై కెక్కబోయి పడి చచ్చిరి. చతుర్వేది భార్య నాలుకకోసికొని మరణించెను. ఇద్దరు కుమార్తెలు నిప్పుంటించుకొని యింటిలోనే మరణించిరి. ఆ యిల్లు గూడ తగులబడి పోయెను. చతుర్వేది మరణించి యనులోకమునకు బోయెను. ఇతని దోషము వలన భార్యపుత్రులు గూడ నరకము నొందిరి. అక్కడ వారిని యముడు కాలినయినుపస్తంభములకు గట్టించి బడి తెలతో భయంకరముగా కొట్టించెను. కొంతకాలమిట్లు నరక యాతన లనుభవించి, చతుర్వేది యమునితో "నన్నింతగా బాధించుచున్నావు. నేను చేసిన దోషమేమి? ఇది అన్యాయము గదా!" అని యడుగగా యముడు "ఎట్లన్యాయ మయ్యెనో చెప్పు" మనెను. చతుర్వేది "నేను వేదములు, శాస్త్రములు చదివినాను. ఎన్నో యాగములు చేసినాను. నా కొడుకులు నాకంటె పండితులు. నా యిల్లాలు ధర్మబుద్ధి కలది. ఇంతశిక్షకుమే మెందుకు గురి యైతిమో తెలియలేదు. నీవు ధర్మమూర్తివి. దయతో మమ్ము చూడుము" అని ప్రార్థింపగా యముడు వాని దుర్వర్తనమునకు కోపించి "ఓరి! దురాత్మా! నారాయణాచలమునుండి వచ్చిన భక్తుని పొమ్మన్నావా? లేదా? విష్ణు ప్రసాదమైన తులసిదళమును తిరస్కరించినావా? లేదా? పిల్లవానికై అతడన్నమడుగగా అవమానించినావా? లేదా? నీవు గెంటించగా గుమ్మము తగిలిపడిపోయిన బాలుని కరుణింపలేదు. అది మరచితివా? రాజాదరణ మున్నది గదా యని విష్ణుభక్తులను నిందించినావా? లేదా? మునుల మాటలు అప్రమాణములని పలికినావా? లేదా? విష్ణువే పరదైవత మన్నవారిని, పరిహసించినావా? లేదా? యాగములు గొప్పకోసము చేసినావు గాని పరమార్థముకోసము చేసినావా? ఇవి అన్నియు మరచినన్నే యెదురు ప్రశ్నించుచున్నావా?" అని యడిగిన యమునికి నమస్కరించి

"మహాత్మా! నా యీ పాప మెట్లు తీరు"నని యడుగగా, యముడు, "నీ వింక బ్రహ్మారక్షసుడవై, మాంసము దినుచు వింధ్యారణ్యములో నుండెదవు. నీ భార్యయు రక్కసి యగును. నీ పుత్రులు, పుత్రికలు గ్రద్దల రూపములు ధరించి నీవు తిన్న మాంస శేషములను తినుచు ఉండెదరు. పూర్వజన్మస్మృతికలిగి మీ పాపములకు శిక్ష ననుభవించుచు మహావిష్టుభక్తుల యనుగ్రహమున విష్టుభక్తులై ఆ రూపములు విడిచి పుణ్యలోకములకు పోవుదురు" అని పలికెను. యముడు చెప్పినట్లు వా రూపములు దాల్చిరి. కొంత కాలము తరువాత, నుతళ్లోకుడు, సత్యనిష్టుడు, వైకుంఠ ప్రీయుడు అను ముగ్గురు విష్టుభక్తులు కాశ్మీరమునుండి నారాయణాద్రికి వచ్చి విష్టుసేవ చేసి తిరిగి పోవుచు వింధ్యారణ్యమునకు వచ్చిరి. వారు వచ్చుట తెలిసి బ్రహ్మారక్షసుడు సకుటుంబముగా పోయి, వారికి నమస్కరించి తమ పూర్వచరిత్రము చెప్పి, రక్షింపుడని ప్రార్థింపగా వారు హరినామ ప్రభావమును చెప్పిరి. వైకుంఠప్రీయుడు "మీరు నారాయణాద్రికి వెళ్ళి కల్యాణతీర్థమున స్నానమాడి, నారాయణనిఘాటించినచో రాక్షసాదిరూపములు పోవు"ననెను. చతుర్వేదిసకుటుంబముగా పోయి ఆ పుణ్యతీర్థములో మునిగినారాయణనిసేవింపుచుండగా ఐదు నెలలు గడచెను. విష్టుదేవునకు దయపుట్టి, జయవిజయులను బిలిచి, "మీరు వెళ్ళి చతుర్వేదిని, వాని కుటుంబమువారిని ఇతర తీర్థములలో గూడ స్నానమాడించి పవిత్రులను జేసి, రాక్షసరూపములు పోగొట్టి రం"దని ఆదేశించెను. ద్వారపాలకు లభ్య చేసి చతుర్వేదికి, అతని వారికి, పాపవిముక్తి కలిగించిరి. వారు పూర్వజన్మములో నేర్చిన విద్యలతో బ్రహ్మతేజముతో ప్రకాశించిరి. పరమవిష్టుభక్తులై తరించిరి. ఈ కల్యాణతీర్థ ప్రభావము విన్నను, చదివినను శ్రీహరి యనుగ్రహముతో పాటు భుక్తిముక్తులు లభించును.

నాడీజంఘుని కథ

పాషండ (నాస్తిక) మతములు లోకమున వ్యాపించినపుడు వానిని అణచివేయుటకై శ్రీహరి దత్తాత్రేయుడై జన్మించెను. అతనికి నాలుగు వేదములను షడంగములును (శిక్ష - వ్యాకరణము - ఛందస్సు - జ్యోతిషము - నిరుక్తము - కల్పము అను ఆరు శాస్త్రములు) శిష్యులుగా అవతరించెను. వారు పాషండమతములను ఖండించుచు కల్యాణ తీర్థమున శాండిల్యమహాముని దగ్గరకు వచ్చిరి. అప్పుడు ఆరణ్యములో తిరిగి వచ్చిన శిష్యులు తమగురునితో ఇట్లనిరి. "దేవా! మే మొక విచిత్రమును జూచితిమి. ఒక చెట్టు మీద ఒకపిద్ద వానరు డుండెను. ఒక మనుజుడు పులి తరుమగా భయపడి అదే చెట్టు నెక్కెను.

వానరుని జూచి భయపడెను. వానరు డాతనికి అభయ మిచ్చెను. పండ్లు పెట్టి ఆకలి దీర్చెను. కడుపు నిండిన తరువాత వాడు నిద్రపోయెను. క్రిందనున్న పులి, వానరునితో, "వానిని క్రిందికి పడద్రోయుము, నేను భక్షించి పోయెదను" అనగా వానరుడు "ఇతడు భయపడి నన్ను శరణు జొచ్చినాడు. వీనికి రక్షణ కల్పించుట ధర్మము. ధర్మవిరుద్ధమైన పని చేయలేను" అనెను. ఆ నరుడు మేల్కొనెను. తరువాత వానరుడు నిద్రించుచుండగా పులి నరునితో ఇట్లనెను. "నేను నిన్ను చంప వచ్చితిని. కాని యిప్పుడీ వానరుని క్రిందికి పడద్రోసినచో వీనిని తిని, నా దారిని బోయెదను. నీకు హాని చేయను" నరుడా మాటలు విని వానరుని క్రిందికి త్రోపివేసెను. కాని వానరుడు క్రిందపడక కొమ్మ పట్టుకొని పైకి వచ్చి నరుని "ఈ పని తగద"ని ధర్మోపదేశము చేసెను. ఇది మాకు విచిత్రముగా నున్నది. జంతువులకు గూడ ఇంత ధర్మబుద్ధి యుండునా?" యని శిష్యు లడిగిరి. అప్పుడు శాండిల్యుడు శిష్యులతో, "ధర్మ మనునది ఒక జీవలక్షణము. దానికి మానవ పశుపక్షి భేదములేదు. పూర్వ మొక చెట్టుమీద నాడీజంఘు దను హంస గలదు. ఒకరోజున పరమదర్శిద్రుడైన యొక బ్రాహ్మణాధముడు కుటుంబపోషణము చేయలేక ధనము సంపాదించవలెనని పోవుచు ఈ చెట్టు దగ్గరకు వచ్చెను. వానిలో ఒక్క సద్గుణముకూడ వెదకినను కనిపించదు. అట్లు వచ్చినవానిని హంస చూచి "జాతిచేత బ్రాహ్మణుడు పూజార్హుడు" అని భావించి అతిథిసత్కారములుచేసి ఎచ్చటికి, ఎందుకు పోవుచున్నావని యడుగగా, వాడు తన దీనచరిత్రమును చెప్పి, "ధనార్థివై పోవు చున్నాడ"నని చెప్పెను. "నా మిత్రుడు గంధర్వరా జోకడు ఉన్నాడు. అతని వద్దకు వెళ్ళి నేను పంపితినిని" చెప్పెము. వీవు కోరిన ధనములిచ్చును" అనగా అట్లే వెళ్ళెదనని ఆ రాత్రి ఆక్కడ నిలిచి, హంస నిద్రపోయిన తరువాత ఆకలి బాధ తీర్చుకొనుటకు దానిని జంపి భక్షించెను. వాడు నిద్రపోవుచుండగా గంధర్వభటులు, హంస రెక్కలు పడియుండుట చూచి యీ బ్రాహ్మణాధముడేనాడీజంఘునిచంపెననిగ్రహించి వానిని జంపిరి. నాడీజంఘుడు అతిథి సత్కారపుణ్యముచేస్వర్గమునకుబోయి, "నాకుఅతిథిగావచ్చినబ్రాహ్మణు డేమయ్యె"నని దేవతల నడుగగా "వాడు నరకమున మిత్రద్రోహమునకు శిక్ష ననుభవించుచున్నా"డని చెప్పిరి. అప్పుడు హంస, "కరుణతో వానిని రక్షించి స్వర్గమునకు తెండ్"ని ప్రార్థించి, తన సుకృతములో కొంత యిచ్చి వానికి గూడ స్వర్గభోగములు కలుగజేసెను. కావున దయకును, శరణాగతరక్షణమునకును జాతిభేదము లేద"ని శాండిల్యుడు చెప్పగా విని దత్తాత్రేయాదులు అతని నభినందించిరి.

సుప్రియ వృత్తాంతము

భర్తలో లోపము లున్నవని అతని సేవ మాని పుట్టింటికి బోయిన స్త్రీ కథయిది. కొండిన్యూ
 డను బ్రాహ్మణుడుండెను. అతనికి సుప్రియయను భార్య కలదు. ఆమె చిన్నప్పుడు
 తల్లిదండ్రుల యొద్ద చాల గారాబముగా బెరిగెను. అందుచే కొంచెము పెంకెతన
 ముండెడిది. పెండ్లివేళతండ్రియిచ్చిన ధనముతో సుఖముగా సంసారము సాగుచుండెను.
 కొండిన్యూనకురాజాదరముగలదు. ఒకనాడు రాజమందిరమునుండివచ్చుచుపరమ
 సౌందర్యవతియైన ఒకవేశ్యను జూచి ముచ్చటపడియింటికి దెచ్చుకొని ఆమెతో రమించుచు
 ధనమును దోచి పెట్టెను. తరువాత జూద మాడుటకు ఆరంభించి అన్నిటిని పోగొట్టుకొని,
 చివరికి భార్యను నగ లిమ్మని అడిగెను. ఆమె ఇతని ప్రవర్తనతో విసిగిపోయెను. ఎంత
 చెప్పినను అతడువ్యసనములు మానలేదు. ఆమెనగ లియ్యలేదు. అక్కడే యున్నచో,
 తన్ను బాధించి యైన నగలు లాకుగొనిపోవునని తలచి చెప్పుకుండ పుట్టింటికి
 పోయెను. ఇంక కొండిన్యూనకు పట్ట పగ్గములు లేకపోయెను. క్రమముగా ఇల్లు, పొలము
 అన్నియు స్వల్పమూల్యమునకే ఆమ్మి జూదములో బెట్టి ఓడిపోయెను. ధనసంపాదనకై
 కొందరువర్తకులతో గలిసి పరదేశమునకు ఓడలో పోవుచు గాలివానకు ఓడపగిలి అదృష్టవశమున
 ఓడ్డునకు జేరెను. అక్కడికొండమీద కొన్ని ద్రాక్షతీగలు, పండ్లు కనబడగా కడుపునిండ
 వానిని దినిపరుండెను. వాని ప్రభావముచేత అతడు మహాలిష్ఠుడై పరమసుందరుడయ్యెను.
 ఆ ప్రాంతములో నున్న ఒక పర్వతగుహలో నొక రాక్షసుడు తన భార్యతో నుండెను.
 ఒకనాడు ఆహారార్థమై తిరుగుచు తలయంటుకొని, జాట్లు ముడి వేయక మేడపై
 నిద్రించుచున్న కాశీరాజు కుమార్తె రత్నావళి యనుదానిని జూచి మోహపరవశుడై తన
 గుహకు దెచ్చెను. దీనినెందుకు తెచ్చితివని భార్య యడుగగా ఆహారముగా తెచ్చితి ననెను.
 "ఆహారమే కావలెనన్నచో ఈ అర్చకురాలివలనకడు పేమినిండును? కొండమీద సాలవృక్షము
 క్రిందపండుకొన్న వాడు బాగుగా బలిసేయున్నాడు. వానిని తిన్నచో బాగుండు" ననెను.
 వాడు, "ఐనచో వానినే తెమ్మ"ని రక్కసిని పంపి, రాజకన్యతో "తనను పెండ్లాడు" మని
 చెప్పుచుండెను. అది రక్కసి విని, తనకు సవతిని దెచ్చుచున్నాడని వానిపై కోపముతో
 నుండెను. సాలవృక్షము క్రిందకు వచ్చి బ్రాహ్మణుని జూచెను. అతని అందచందములకు
 ముగ్ధురాలై పదియారేండ్ల పడుచుపిల్లగా మారి, "నీవెవ్వడవు? ఇక్కడికి కేలవచ్చివావు?
 నేనొకరాక్షసిని. నా భర్త యొక రాజకుమారిని నాకు సవతిగా తెచ్చినాడు. అందుచే నేను
 వానిని పరిత్యజించి నిన్ను వరించుచున్నాను.

నన్ను అంగీకరించు" మని ప్రార్థించెను. బ్రాహ్మణుడు, "మనుష్యులు రాక్షసులకు అహారములు గదా! నీకును నాకును ఎట్లు సరిపడును?" అని యడుగగా ఆమె, "రాబోవు ద్వాపరములో నరుడైన భీముని హిడింబి యను రాక్షసకన్య వరించును. భీమునికంటె బలవంతుడైన ఘటోత్కచుడను కుమారుని గనును. వా డీంద్రశక్తిచేతనేకాని ఇతరాయుధములచే చావడు. ఆ శక్తిని పూర్వము ఇంద్రుడు బలిచక్రవర్తిని జంపుటకు తెచ్చి ఈ సాలాగ్రమును తెట్టినాడు. బలిచక్రవర్తిమీద ఇది పని చేయలేదు. అప్పుడినుండి దీనిమీదనే యున్నది. దానిని దెచ్చి నీ కిచ్చెదను. దానితో నా భర్తను జంపి నన్ను భార్యగా పరిగ్రహింపుము. అట్లు చేయనిచో వాడే నిన్ను భక్షించుచు" అని పలికెను. ఆసారుడు, "ఇప్పుడు సవతిని దెచ్చినాడనినీ భర్తను జంప బూనినావు. మరి, నాకిదివరకే ఒక భార్యయున్నది. అందుచేత రేపునన్ను గూడ చంపవని నమ్మకమేమున్నది?" అని యడుగగా ఆమె "నీవు మానవుడవు. రాక్షసుడవు కావు. అందరను సమముగా జూచు బుద్ధి మానవుల కుండును. నిన్నేమియు చేయను. నేను సత్యమే చెప్పుచున్నాను. అదీన మాట తప్పినచో, బ్రహ్మహత్యలు, ఘామిచౌర్యము, కనక చౌర్యము, చేసినవా రెట్టి సరకములకు బోవుదురో నేనును అట్టి దుర్గతికి బోవుదు" నని ప్రమాణములు చేయగా బ్రాహ్మణుడు విశ్వసించి ఆశక్తిని తెచ్చి యిమ్మనెను. ఆమె తెచ్చి యిచ్చెను. ఇక్కడ గుహలో రాక్షసుడు రాజకుమారిని, తనను వరింపుమని నిర్బంధించుచుండెను. ఆమె, "నేనుకన్యను. మనకు పెండ్లికాకుండ సంసారము చేయుటకు ధర్మములోప్పవు. నన్ను నీవు అపహరించి తెచ్చినావు. ఎక్కడికిపోగలను? ఇంకనాకు నీవే భర్త వయ్యెడి యోగ మున్న దనుకొందును. మనము పెండ్లిచేసికొందము. దానికి అగ్ని, నీరు, బ్రాహ్మణుడు కావలెను. ఇన్నియు దొరకనిచో ఒక్క బ్రాహ్మణు డైనను ఉండవలెను గదా! నీ భార్య యీపాటికి చంపకుండ ఉన్నచో ఆ చెట్టు క్రింది బ్రాహ్మణుని తెమ్ము. పెండ్లి తంతు పూర్తియైన తరువాత వానిని నీవు బుజించవచ్చును" అని చెప్పగా వాడు మోహపిశాచ మావహించి యున్నవాడు కావున అట్లే చేయుటకు బయలుదేరెను. వానిని జూచి రక్కసి ప్రయోగింపుమనగా బ్రాహ్మణుడట్లే ప్రయోగించెను. దానితో రక్కసుడు చచ్చెను. అప్పుడు రాక్షసి విప్రుని తన గుహకు దీసికొనిపోయి రాజకుమార్తెను జూపి, "యిది కాశిరాజు కూతురు రత్నావళి. దీనిని తండ్రియొద్దకు చేర్చివత్త" మని, తానొక ఆడు ఏనుగై వానిని ధనములతోను రాజకన్యతోను తన వీపుమీద నెక్కించుకొని కాశికి జేరెను. కన్యను రాజున కొప్పగించుటకు వారు వీపుమీద నెక్కించుకొని కాశికి జేరెను. కన్యను రాజున కొప్పగించుటకు వారు రాజభవనమునొద్దకు బోయిరి.

అక్కడి రాజభటులను జూచి రాకుమారి "నీ కూతురు క్షేమముగా వచ్చిన"దని రాజుతో చెప్పుడనెను. రాజు ఆ వార్త విని పరివారముతో ఎదురు వచ్చి కూతురి నాదరించి, బ్రాహ్మణుని జూచి "అయ్యా, నా కుమార్తెను భద్రముగా దెచ్చి యిచ్చిన నీకు నమస్కారము. నీ కే మిచ్చి ఋణము తీర్చుకొందును?"అనగా అతడు తన ప్రక్క, కన్యారూపములో నున్న రాక్షసిని చూపి "అంతయు ఈమె చలువ"అని చెప్పెను. అంతలో రాజకుమారి తండ్రిని జూచి "నాన్నా!ఈ బ్రాహ్మణుడు ఉత్తముడు. ఈమె సహాయముతో న న్నెత్తుకొనిపోయిన రాక్షసుని జంపి రక్షించినాడు. ఈమె ఆ రక్కసుని భార్య. నే నీతనిని దప్ప ఇతరుని పెండ్లాడను"అని పలుకగా రాజు రాక్షసకన్యను జూచి "తల్లీ!నీ భర్త దుర్మార్గమునకు రోసి, అతనిని వధించుటలో తోడ్పడిన నీ సద్గుణి మోచుదగినది.ఈబ్రాహ్మణునివరించినావు.అంతకంటెజన్మమునకుసార్థక్యమేమున్నది? ఈ నా కుమార్తె కూడ ఇతనినే పెండ్లాడుదు ననుచున్నది. ఈమెను నీవు సవతిగా చూడక, దాసిగా విలుకొనుము. వీరి వివాహమునకు సమ్మతంపుము"అని ప్రార్థింపగా రక్కసికన్నియఅపొగడతలకుఉచ్చిపోయి"మీరునన్నింత మర్యాదతో పూజించుచుండగా లోకము గూడ నన్ను గౌరవించుచున్నది. ఇంతకంటె ఏమి కావలెను?నీ కుమార్తె యభిమతానుసారముగాపెండ్లిచేయ"మని ఆమోదించెను.వివాహము మహావైభవముగా జరిగెను. రాజు కూతురునకు అరణముగా అపారధనము లిచ్చెను. రక్కసి ఏనుగుగా మారి, బ్రాహ్మణుని, క్రొత్త పెండ్లికూతురును అతని పూర్వగృహము ఉన్న చోటికి దెచ్చెను. దానిని తిరిగి కొని రాజభవనమువలె అలంకరించినాడు విప్రుడు. ఇద్దరు భార్యలతో సుఖముగా నుండుచు ప్రథమభార్యను తీసికొని రండని భటులను బంపెను. సుప్రియ,ఇద్దరుసవతులువచ్చినందుకువిచారించుచుండగాతలిదండ్రులునుబంధువులును గలిసి, " ఇదివరకే పంతమునకు బోయి భర్తను విడిచి వచ్చితివి. అది దోషము. ఇప్పుడు అతడు అహ్వనించినను వెళ్ళకున్నచో మహాదోషము. సతికి పతి తక్క మరేమి ధనము కావలెను?వెళ్ళి"రమ్మనిబోధింపగాఆమె పతి యింటికి వచ్చెను.భర్త ఆమె నాదరించెను. కాని, సవతులను దెచ్చెనను ఒక నిరసనభావ మామె మనసులో నుండెను. అట్లే ఆమె జీవితమునుగడిపిమ్మితి నొందెను.తరువాతిజన్మములోఒకకీటకమై,పూర్వస్మృతితో జన్మించెను.దుక్కాంగదుని భార్య సంధ్యాపతి సుప్రియ చరిత్ర విని జాలిపడి, ఒక ఏకాదశినాడు ఉపవాసముండి శ్రీనాథుని పూజించిన పుణ్యము ధారపోయగా సుప్రియ కీటకరూపము విడిచి మోక్షము నొందెను.

మోహినీ రుక్మాంగదులు

ఏకాదశీవ్రత మహాత్మ్యమును గూర్చి వసిష్ఠుడు మాంధాతకు చెప్పిన కథ పూర్వము రుక్మాంగదుడను రాజు విదిశాపురము రాజధానిగా భూమండలమునేలుచుండెను. అతని పట్టమహిషి సంధ్యావళి.మహాపతివ్రత.ఈరాజున కింకను మూడువందల మంది భార్యలు గలరు.అతడుపరమవిష్ఠుభక్తుడు.చిన్ననాటినుండియు అతడు ఏకాదశీవ్రతము చేయుచు ఉపవాసముండి, ద్వాదశినాడు తులసీదళములతో విష్ణుపూజచేసి పారణ చేసెడివాడు. రీతడురాజ్యమునకువచ్చినతరువాత.తనప్రజలు గూడ తరింపవలెననుసద్బుద్ధిగలవాడై, "ఏకాదశీవ్రతముచేయనివాడును,ఏకాదశినాడుఉపవాసముచేయనివాడునునారాజ్యములో కనిపించ రా"దని చాటించెను. ఎనిమిది సంవత్సరాల లోపువయసు పిల్లలును, ఆరువది యేండ్లు పైబడినవృద్ధులును,రోగులును,గర్భిణీస్త్రీలునుఉపవాసమునుండి మినహాయింపబడిరి.తక్కినవారు హరివాసరమున ఉపవాస ముండి తీరవలెనని రాజాజ్ఞ. ప్రజ లందరును రాజునందు భక్తి విశ్వాసములు గలవారు. కావున రాజాజ్ఞను ఆక్షరశః పాటించుచుండిరి. దేహములు చాలించిన తరువాత అందరును విష్ణులోకమునకు బోవుచుండిరి.యమలోకమునకుబోవువారేలేరు.యమునకుపనిలేకుండబోయెను. అందుకుయముడుబాధపడుచుండగానారదుడువచ్చి"ఎమిచేయుచున్నా"వనియడిగెను. యముడు,"నారదా!చేయుటకుపనియేమున్నది?నేనునుచిత్రగుప్తుడునుగోళ్యుగిల్లు కొనుచున్నాము. రుక్మాంగదుని వలన మాకు పని లేకున్నది"అనెను.తరువాత. యముడు బ్రహ్మ దగ్గరకుపోయితనస్థితిచెప్పుకొని,"నీవొప్పగించినపనిచేయకుండ భోగములనుభవించుటకుమనసురాకున్నది.భూలోకమునందలిప్రజలు ఏకాదశీ వ్రతమాహాత్మ్యముతో వైకుంఠమునకు బోవుచున్నారు. ఆ రుక్మాంగదుడే నాకు పని లేకుండ చేయుచున్నా"దని కొంచెము ఈర్ష్యతో మాడ్చాడెను. బ్రహ్మ యముని జూచి. "నీవెప్పుడునువిష్ఠుభక్తులను చులకన చేసి మాట్లాడకుము. మే మందరము గూడ శ్రీపతి ఆజ్ఞచొప్పుననడచువారమే.అదియునుగాకఏకాదశీ మాహాత్మ్యము ఎట్టిదో నీ వెరుగవా?"

"క్షో॥ ఏకో హి కృష్ణాయ కృతః ప్రణామః

శతాశ్వమేధావబృధేన తుల్యః

శతాశ్వమేధీ పున రేతి జన్మ

కృష్ణ ప్రణామీ న పునర్భవాయ "

"ఒక్కసారి కృష్ణునకు నమస్కరించినచో నూ రశ్వమేధయాగముల ఫలము గలుగును. అయితే, నూ రశ్వమేధయాగములు చేసినవాడు పుణ్యము క్షీణించినచో తిరిగి జన్మము లెత్తును. కృష్ణుని నమస్కరించిన వాని పుణ్యమనంతమై తిరిగి జన్మము లెత్తడు" అని పురాణములు ఘోషించుచున్నవి. ఏకాదశీ వ్రత ప్రభావమున వైకుంఠమునకు బోవుచున్నారన్నచో ఇంక వింత యేమున్నది? ఇట్లు ఆక్షేపించినందుకు విష్ణుదూతలు నిన్నేమియు చేయనందుకు సంతోషించుము. భక్తుల నుపవాసములు మాన్పి పాపులను జేయుట నాకు గూడ శక్యము గాదు. పైగా విష్ణుభక్తులకు హాని పాపులను జేయుట నాకు గూడశక్యముగాదు. పైగా విష్ణుభక్తులకు హానికల పెట్టినచో అదితిరిగి మననే దెబ్బతీయును. నీవింకనీయింటికిబోము" అనగా యముడు, "దేవా! బ్రహ్మ హత్యాది మహాపాతకములు చేసిన వారు గూడ యీ వ్రతము పలన ముక్తి నొందుచున్నారు. ఇంక శిక్షాకాస్త్రమునకు విలువ యేమున్నది? నాకు పని యేమున్నది? ఆలోచించి దీని కొక యుపాయము చెప్పు" మని ప్రార్థించెను. దేవతలు గూడ యముని వాదమును బలపరచిరి. అప్పుడు బ్రహ్మ తన సంకల్పముతో ఒక పుత్రికను సృష్టించెను. ఆమెను జూచి దేవతలే మతులు పోగొట్టుకొనిరి. ఆమె బ్రహ్మకు నమస్కరించి "తండ్రీ! నన్నే సృష్టించితివి? నా పేరేమి? నేనేమి చేయవలెను?" అని అడిగెను. బ్రహ్మ, "నీ పేరు మోహిని. భూలోకములో రుక్మాంగదుడనురాజున్నాడు. అతడేకాదశీవ్రతనిష్ఠుడు. నీవతనిని మోహింపజేసి యీ వ్రతమునుమానిపించవలెను. అతడు మందరపర్వతప్రాంతమునకు వేటకు వచ్చును. అప్పుడతనినిలోబరచుకొని, ఈ దేవకార్యమును నెరవేర్చు" మనిచెప్పగా, ఆమె మందర పర్వతమునకుబోయి రుక్మాంగదుని కొరకు నిరీక్షించుచుండెను. రుక్మాంగదునకు సంధ్యావలీయందు ధర్మాంగదుడను పుత్రుడు కలిగెను. అతడు నిజముగా ధర్మాంగదుడే (ధర్మమే ఆభరణముగా గలవాడు). శ్రీరామునివలె పితృవాక్య పరిపాలకుడు. చిన్నతనములోనే సకల విద్యాపరిపూర్ణుడై, యౌవరాజ్యమును పొందెను. తండ్రీ పెండ్లి యాడిన యితర భార్యలను (సవతి తల్లులను) గూడ కన్నతల్లుల వలె గౌరవించెడివాడు. ఇట్లున్న తన కుమారుని జూచి రుక్మాంగదు డానందించి ఒకనా డతనిని బిలిచి, "నిన్ను రాజుగా అభిషేకించెదను. యోగ్యుడైన కుమారు డుండగా రాజ్యము వాని కిచ్చి నేను మృగయాది వినోదములతో విశ్రాంతిగా కాలము గడపుద మనుకొనుచున్నాను. దీనికి నీవంగీకరింపు" మని ఒడంబరచి, సంధ్యావళికి చెప్పి ధర్మాంగదునికి పట్టాభిషేకము చేసెను. కొడుకుతో ఇట్లనెను. "నేను ప్రజలందరిని కన్నబిడ్డల వలె చూచినాను.

వారందరిని ఏకాదశీవ్రతములు చేయునట్లు శాసించినాను. నీవును ధర్మముగా ప్రజలను బాలించుచు ఏకాదశీవ్రతమును కొనసాగించుచుండుము" అని బోధించెను. సంధ్యావళిని బిలిచి, "నేను వేటకై అరణ్యమునకు పోయి వచ్చెద" ననగా ఆమె, "స్వామీ! మీవంటి ధర్మాత్ములకు జీవహింస పనికిరా"దని పలుకగా నతడు, "దేవీ! నాకు మృగములను చంపుటలో వ్యసనములేదు. అడవిలో నున్నమునులకు ఆపదలుకలిగించుదుష్టజంతువులను జంపి క్షేమముకలిగించుటయే నాయాశయము" అనగా ఆమె సంతోషముతో సాగనంపెను. ఆయనవేటకుకావలసిన ఏర్పాటుతో అరణ్యమునకు బయలుదేరెను. దారిలో వామదేవుడను ముని యాశ్రమము కనిపించగా లోనికి వెళ్ళి ముని దర్శనము చేసెను. వామదేవుడు రాజును దీవించి కుశల మడిగెను. "నా యింటి కతిథిగా వచ్చినావు. నీ కోరిక యేమో చెప్పుము. తీర్చెద" ననెను. రాజు, "మహాత్మా! మీదర్శనమువలన నాకన్నియు సమకూరినవి. మన సెరిగిన యిల్లా లున్నది. పితృవాక్యపరిపాలకుడై భూమండలము నేలుటకు సమర్థుడైన కొడు కున్నాడు. సర్వభోగము లున్నవి. ఇవన్నియు పూర్వజన్మసుకృతము వలన వచ్చును. గాని ఊరక వచ్చునా?" అనగా ముని, "అవును రాజా! నిజమే. నీవు పూర్వజన్మములో శూద్రుడవు. పరమ దుర్మార్గుడవు. నీ భార్యకూడ అంతే. ఒకనాడు గంగానదీతీరమున ఒక పండితుడు పురాణము చెప్పుచు, శ్రావణశుద్ధ విదియ మొదలు నాలుగు నెలలు పుణ్యమైనవి. అప్పుడు అశూన్యశయనవ్రతము చేసినవానికి ముక్తి గలుగునని చెప్పగా విన్నావు. నీ కర్మము పరిపక్వమై ఆ వ్రతముచేసి ఈ మహారాజు జన్మ మెత్తినావు" అనగా విని సంతోషించి మునికి మ్రొక్కి మందరపర్వతమునకు వెళ్ళెను. అక్కడ మోహినిని జూచి కామమోహితుడై తన్ను పెండ్లాడుమని కోరెను. "నేను కోరినదియు తునన్నచో నిన్ను పెండ్లాడుదు" నని ఆమెయనగా అంగీకరించి గాంధర్వవివాహ మూడెను. క్రొత్తభార్యతో తన సగరమునకు వచ్చెను. దారిలో నొక బల్లి రాజుతో, తాను పూర్వజన్మములో భద్రను వశముచేసి కొనుటకై మండు పెట్టి, సరక మనుభవించి బల్లిగా పుట్టితి ననియు, విజయాద్వాదశీపుణ్య మిచ్చి రక్షింపు మనగా రాజు దానికా ఫల మిచ్చి తరింపజేసెను. ధర్మాంగదుడు, సవతితల్లితో వచ్చిన తండ్రిని సగౌరవముగా ఆహ్వానించి లోనికి దీసికొనిపోయెను. తన తల్లితో "అమ్మా! క్రొత్త సవతిని జూచి అసూయ పడకు" మని బోధించి, మోహినిని తన మందిరమున కాహ్వానించి సకల మర్యాదలును చేసి, మిగిలిన సవతితల్లులకు ఆపారధనములిచ్చి, "సవతిమచ్చరమువిడిచి రాజుకోరికను మన్నింపు" డని ప్రార్థించెను. వారంగీకరించిరి. మోహినికి అపురూపమైన కానుక లిచ్చెను. చుచుండెను.

మోహినీరుక్కాంగదులు ఎనిమిదేండ్లపాటు ఆనందముగా విహరించిరి. ఇంత ఆనందములో గూడ రుక్కాంగదుడు ఏకాదశీవ్రతములను మరువక యథావిధిగా ఆచరించుచుండెను. రాజు వృద్ధు డగుచుండెను. కాని మోహినిపై మోజు తీరలేదు. తొమ్మిదవయేట ధర్మాంగదుడు విజయయాత్రకు వెళ్ళి విద్యాధరులను గెలిచి ఐదు మహామణులను దెచ్చెను. వానిలో ఒకటి లక్షకోటి సువర్ణము లిచ్చును, ఒకటి నవయోవనము నిచ్చు రసాయనము గురిపించును, మరొకటి ధాన్యాదిసంపత్తినిచ్చును, ఇంకొకటి ఆకాశగమనము నిచ్చును. ఇవన్నియు చింతామణులు. తరువాత నాగలోకమునకు బోయి వారిని గెలిచి అనేక రత్నములను, నాగకన్యకలను దెచ్చెను. వరుణుని మీదికి దండెత్తి అత డెదిరించగా ఏడాదిపాటు యుద్ధము చేసి ఓడించెను. అతడు ధర్మాంగదునికి తన కుమార్తెను భార్యగా నిచ్చి వేయిజాతి గుఱ్ఱములను కానుకగా నిచ్చెను. ధర్మాంగదుడు వానినన్నింటినీ దీసికొని తండ్రియొద్దకు వచ్చి అతని పాదాలముందుంచి, మణుల ప్రభావములను వర్ణించి వాని నర్పించెను. మఱి ప్రభావముతో ముసలి రాజునకు తిరిగి పదుచుదనము వచ్చెను. మోహినితో భోగము లనుభవించుచుండెను. రాజు, కొడుకు మనసులోని కోరికను గ్రహించి అతడు కానుకగా దెచ్చుకొన్న వరుణపుత్రితోను, నాగకన్యకలతోను మహావైభవముగా పెండ్లిచేసెను. మోహిని రాజును వ్రతభ్రష్టుని జేయుట కైచూచుచుండెను. కార్తికమాసములో శుద్ధఏకాదశీవచ్చెను. రుక్కాంగదుడు వ్రతమునకు కావలసిన యేర్పాటులు చేసికొనుచుండెను. రాజ్యమునం దంతటను ఆందరును వ్రతము యివలెనని చాటించెను. మోహిని అలిగి పండుకొనెను. రాజు ఆమెను బ్రతిమాలుకొనగా, "నీవు ఏకాదశీవ్రతము మానినచో నేను ప్రసన్నురాల నగుదు"నని చెప్పెను. "బ్రహ్మపుత్రితవు. నీ విట్లు మాట్లాడ వచ్చునా?" యనగా, "మన పెండ్లివాడు నే నేమి కోరిన నిచ్చెద నంటివి గదా! వ్రతము మానుమని కోరుచున్నాను. నామాట చెల్లించనిచో నీ వసత్యదోషమునకు పాల్పడినట్లే" అని బెదిరించెను. రాజు విచారముతో కూర్చుండెను. మోహిని గౌతమాది మహర్షులను పిలిపించి వారిచేత, "గృహస్థుడు హోమము చేయుగా మిగిలిన దానిని భుజించవలెనని శాస్త్రములు చెప్పును. అదియును గాక రాజ్యపరిపాలన చేయు రాజులకు ఉపవాసము పనికిరాదు" అని చెప్పించెను. రాజు వారి వాదములను ఖండించి "ఆందరను ఉపవాసము లుండుడని చెప్పి నే నెట్లు భుజించగలను? అది అట్లుండగా, ఏకాదశీనాడు భోజనము చేయు మన్నవాడు సజ్జనుడును గాడు, భోజనము చేయు మన్నదీ శాస్త్రమును గాడు, అట్లు చెప్పినవి వేదములును గావు.

కావున నేను ఏకాదశీవ్రతమును మాన"నని ఖండితముగా పలికెను. దానితో కోపము వచ్చిన మోహినియు, ఋషులును "ఇటువంటి మూర్ఖునితో సాంగత్యము చేయుటకంటె పాప మింకొకటి లే"దనుచు వెళ్ళిపోవుటకు సిద్ధపడిరి. అప్పుడు ధర్మాంగదుడు వచ్చి మోహినిని ఆడుగగా, "మీ తండ్రినాకిచ్చిన మాట తప్పినా"డని చెప్పెను. తండ్రి నడుగగా, "ఏకాదశీవ్రతము మానుమనుచున్నది ఈమె. నేను మాన నంటిని. అది అసత్యదోషముగా ఏర్పించుచున్నది" అని చెప్పెను. కొడుకు మోహినిని బ్రతిమాలెను. ఆమె వినలేదు. సంధ్యావళివచ్చి విషయము తెలిసికొని అనునయించుటకు ప్రయత్నించెను. "ఈ కోరిక తప్పయింకేదైన కోరుము. ఇచ్చెద"ననెను. "అయినచో ఏకాదశినాడు రాజు తన కొడుకు తల నరికి దాని నొడిలో బెట్టుకొని ఏడువకుండ వైకుంఠవాసుని ధ్యానించుచు ఉపవాసముండవచ్చును. నాకభ్యంతరము లేదు" అని పలుకగా రాజు, రాణి, కొడుకు, అక్కడనున్న పరివారము ఆమాటలు విని నిశ్చేష్టులైపోయిరి. సంధ్యావళి"ఇదేమి కోరికనీ" కనియడుగగా "రాజును వ్రతభ్రష్టుని జేయుటకు బ్రహ్మచే సృష్టించబడిన దానను. నాకు దయాదాక్షిణ్యములు ఎట్లుండును? రాజునాకిచ్చినమాట తప్పునా?" అని పెద్దరభసచేసెను. రాజు ఆమెను పెండ్లాడినందుకు చాల విచారించెను. "ధర్మమూర్తి యైన ఒక్క కొడుకును చంపుటెట్లు?" ఏకాదశీవ్రతముమానుటెట్లు? అట్లుకాక అసత్యదోషమునకు పాలుపడుటెట్లు? "అని ధర్మసంకటములో పడిపోయెను. ధర్మాంగదుడు తండ్రిని జూచి "ఇట్టి ఆపదలు వచ్చినపుడు రక్షించుటకు ఆ రమాపతియే ఉన్నాడు. విచారింపక నన్ను ఖండించి ఆమె కోరిక తీర్చు"డనెను. సంధ్యావళి కూడ "అసత్యదోషము కన్న, కొడుకును పోగొట్టుకొనుట యైన మంచిదే. దైవముమీద భారము వేసి మోహిని కోరిక తీర్చు"డని భర్తతో అనెను. రాజు కొడుకును జంపుటకు సిద్ధపడుచుండగా మోహిని, తాను వచ్చిన పని నెరవేరనందుకు చాల విచారించి, హరి భక్తులకు అపకారము త యెట్టుట మహా పాపమనుకొ నెను. రాజు ధర్మాంగదుని తలనొకటకు ఖడ్గమునెత్తెను. గరుడవాహనమునెక్కి వచ్చి శ్రీపతి ఆతని చేయు పట్టుకొని ఆపి, "మీ వ్రతనిష్ఠకు చాల ప్రసన్నుడ వైతిని. మీ మువ్వరిని నాలో ఇక్కము చేసికొనుచున్నా"నని పలికెను. రాజు, రాణి, ధర్మాంగదుడును శ్రీ మహావిష్ణుతేజములో లీనమైపోయిరి. రుక్మాంగదుని పురోహితుడు, నూరువత్సరములు తపము చేసి అప్పుడే వచ్చెను. మోహినిని జూచి కోపముతో "నీకు నరకలోక ప్రాప్తి కలగుగాక" యని శపించెను. ఆమె, దేవతలను ప్రార్థింపగా వారు వర మేదైన ఇచ్చెద మనిరి.

పురోహితుడు దేవతల పైకోపించి "మీరు దీనిపై జాలిపడెదరేమి? ఇదిపతిపుత్రపూతకురాలు. ఇట్టిదానిని కరుణించి యేమైన వరముల నిచ్చినచో మిమ్ముగూడ భస్మము చేసెదను. దీనికి వరకమే గతి" అనెను. మోహిని వరకమునకు బోగా అక్కడి వా రామెను దూషించి రసాతలమునకు ద్రోసివేసిరి. అక్కడ నాగులు దానిని గదలతోను, కజ్జలతోను మొత్తి, వారిలోకమునుండి గెంటివేసిరి. ఆమె మరల బ్రహ్మలోకమునకు వచ్చి "మీరు చెప్పినట్లే చేసితిని గదా! మీరే నన్ను వినర్థించినచో నా గతి యేమి? మీ దేవకార్యమునకై నన్ను బలిపశువును జేసినారా? ఇదేమి న్యాయము?" అని ఆక్రోశించెను. బ్రహ్మ "అరుణోదయవేళకు దళమి యుండి, సూర్యోదయమైన తరువాత ఏకాదశి వచ్చిన రోజున, పౌరపాటున ఏకాదశి యనుకొని, ఉపవాస, వ్రత, జాగరణములు చేసినవారి ఫలితమును నీ వనుభవించుచు ఆనందముగా నుండు" మని ఆమెకు చెప్పి పంపెను.

ప్రహ్లాద చరిత్రము

ఒకప్పుడు శ్రీమన్నారాయణుడు సనకసనందనాది మునులతో తన మాయాప్రభావమును గూర్చి చెప్పుచు ఇట్లనెను. "నేను నా మాయాశక్తి చేతనే ఈ భువన (లోక) యంత్రమును త్రిప్పుచున్నాను. నా మాయకు లోబడనివారు సృష్టిలో లేనే లేరు. రాక్షసులు నాపై కత్తి గట్టినట్లు కనిపింతురు. కాని నిజముగా నన్ను ద్వేషించరు. విష్ణు భక్తులను బాధించుచున్నట్లు గోచరింతురు. నన్ను ద్వేషించుచున్నట్లు కనిపించుటకు బ్రహ్మ రుద్రులను గురించితపములు చేసినవారివలన వరములు పొందుదురు. తాము రాక్షసులమని ప్రకటించుకొనుటకై దేవతల మీద దండెత్తి, బాధింతురు. నా యవతారములను జూచి నన్నెదిరించిపోరాడినాచేతిలో మరణించివరకునాలోలినమగుదురు. ఈమాయానాటకములో నా ద్వారపాలకులు జయవిజయులు ముఖ్య (పా)సూత్రములు, నేను సూత్రధారుడను. ఒక నిమిత్తము చేత జయవిజయులు శాప మొంది మూడు జన్మములలో రాక్షసులుగా జన్మింతురు. మొదట హిరణ్యకశిపు హిరణ్యాక్షులుగా పుట్టుదురు. హిరణ్యకశిపుని కుమారుడు ప్రహ్లాదుడు. అతడు నా భక్తుడు. అతడు పూర్వజన్మములో ధర్మవత్సలుడను బ్రాహ్మణుడు. మహా విద్వాంసుడు. ఒకరాజునకాస్థానవిద్వాంసుడు. హరి భక్తి ప్రబోధము చేయుచుండువాడు. ఒకనాడు కర్మకాండలందు ఆసక్తుడైన ధర్మబంధుడను ముని, యజ్ఞాది కర్మములే గొప్పవనియు, తక్కినవి పరమార్థసాధనములు కావనియు ధర్మవత్సలునితో వాదించెను. వాదోప వాదములు తీవ్రముగా సాగినవి.

భక్తియే పరమార్థమని ధర్మవత్సలుడు నిరూపించి జయము పొందెను. ధర్మబంధుడు అగ్రహముతో ధర్మవత్సలుని రాక్షసుడవుగా పుట్టుమని శపించెను. తరువాత పశ్చాత్తాప మొంది రాక్షసుడ వైనను హరిభక్తి గలిగియుండువని పలికెను. ఆ శాపమువలన బుట్టినవాడే ప్రహ్లాదుడు. శ్రీతాయుగములో రావణకుంభకర్ణులు జన్మించినపుడు ఇతడు విభీషణుడై జన్మించును. ద్వాపరములో శిశుపాలదంతవక్త్రులు పుట్టినపు డీతడు ధర్మబోధ చేయుటకు సహదేవుడుగా పుట్టును. నేనా రాక్షసులను వరాహ, నరసింహ, రామ, కృష్ణావతారము లెత్తి సంహరించెదను". ఇవన్నియు విన్న సనకసనందనాదులు మాధవుని మాయాలీలలు అనూహ్యములు అని పొగడుచు పెలవు తీసికొనిరి. కొంతకాల మిట్లు గడచెను. ఒకనాడు సనకాదులు వైకుంఠమునకు విష్ణుదర్శనార్థమువచ్చిరి. జయవిజయులు వారినడగించిరి. "క్షేమము, అభయమునిచ్చెడియీ వైకుంఠధామమున మీ ద్వారపాలకత్వము కేవలము అలంకారప్రాయము. మీ రిక్కడ నుండి ప్రయోజన మేమి? భూలోకమున రాక్షసులై జన్మింపు"డని వారిని శపించిరి. శ్రీనాథు డక్కడ ప్రత్యక్షమై, సనకాదులతో "మీవాక్యానుసారమేవీరు భూలోకచక్రమున మూడు మారులు రాక్షసులై జన్మించెదరు" అనెఱిప్పెను. అల్లెజయవిజయులు దితిగర్భమున హిరణ్యకశిపుడుగాను, హిరణ్యాక్షుడుగాను జనించిరి. వారు పైకి ఆ పరమాత్ముని తిరస్కరించినట్లు ఎన్నో ఆకృత్యములు చేసిరి. భూమి కేడపద్రవము తలపెట్టిన హిరణ్యాక్షుని శ్రీపతి వరాహ రూప మెత్తి సంహరించెను. తన తమ్ముని జంపినాడని, హిరణ్యకశిపుడు విష్ణువుపై ద్వేషము వహించినట్లు నటించి అతనికై వెదకి యెచ్చటను గానక విసిగి పోయెను. భూలోక మందలి యిప్పటి ఆహో బ(టి)ల నృసింహక్షేత్రము, రత్నపురియను పేరుతో హిరణ్యకశిపునికి రాజధానిగా నుండెను. దేవతలను గెలుచుటకు సామాన్యశక్తిచాలదని బ్రహ్మను గురించి వాడుడుష్కరమైన తపముచేసి, అతడు ప్రత్యక్షము కాగా దేవదానవ మృగపక్షి జాతుల వలనను భూచర జలచరాదులవలనను, దివారాత్రములందుగాని సంధ్యలందుగాని మరణము లేకుండునట్లు వరములిమ్మని యడిగెను. బ్రహ్మ, లోన నిష్ఠము లేకున్నను పై కిష్టమున్నట్లు మాటలాడి జంకుచు నేవరములిచ్చెను. వరములోంది రాజధానికివచ్చిన హిరణ్యకునకు ఉత్తానపాదుడు తనకు మార్తె యైన లీలావతినిచ్చి పెండ్లిచేసెను. ఆమెసద్గుణశోభితవిష్ణుభక్తి సంపన్నురాలు. హిరణ్యకశిపుడు లోన హరిభక్తి యున్నను పైకి హరివిరోధివలె ప్రవర్తించుచు రాక్షసుల నందరును మోసపుచ్చుచుండెను. ధర్మసందోహములు కలిగినపుడు శాస్త్రప్రమాణముల నంగీకరించు చుండుట చూచి పండితు లాతని ఆంతర్యమును దెలిసికొను చుండిరి.

తన సభలో శాస్త్రవాదములు చేయు పండితులను జూచి "సర్వసమ్మతమైన దర్శనము (శాస్త్రము) ఏదో నాకు తెలియ జెప్పు"డనగా వారు వాదించి వాదించి, జుట్లు జుట్లు పట్టుకొని విజృంభించుటకు సిద్ధముకాగా రాక్షసరాజు వారితో "మీరు నాకు అటువంటి శాస్త్రమును చెప్పలేరు గాని, ఎవ్వరైన వచ్చి చెప్పువరకు నా మతము చెప్పుచున్నాను. విను"డనుచు ఇట్లనెను. "నేనే సర్వలోకాధినాథుడను. సర్వమును నేనే. వేరొకటి యున్నదనుమాట వేదప్రామాణ్యము కాదు. ద్విజాలమైన మనకు వేదము ప్రమాణము. నాస్తికమతవాదులకుకాకపోవచ్చును. నాకునిశ్చయముగా పరమార్థము నెవ్వడుపదేశించునో అంతవరకు లోకములందు నా యాజ్ఞ చెల్లవలసినదే" అని చెప్పి వారినందరను సత్కరించి పంపివేసెను. అతడు మహాజ్ఞానియై యుండికూడ, బాహ్యభోగములను భవించుచు లోకమునకు దుష్టుని వలెనే కనబడుచుండెను. అతని కొక కుమారుడు గలిగెను. అతడు తన యాశయములకు దగినట్లు వర్తించువాడని తెలిసికొని హిరణ్యకు డతనికి ప్రహ్లాదుడు (మిక్కిలి యానందము కలవాడు, లేక కలిగించువాడు) అను పేరు పెట్టెను. దీతికశ్యపులు వచ్చి యతనికి జాతకర్మాదులైన సంస్కారములు చేసిరి. ప్రహ్లాదుడు క్రొత్తగా మాటాడునపుడు, అత్త - తాత యని కాక "ఓం" అని పలుకసాగెను. దాడు లేవస్తువులు పెట్టినను ముందు కృష్ణార్పణము చేసి తినెడివాడు. చిన్ననాటి యాటలలో యజ్ఞములు చేసి యీశ్వరార్పణ చేసెడివాడు. పండితులను జూచి మ్రొక్కెడివాడు. అయిదవ యేట నక్షరాభ్యాసము చేసి శుక్రపుత్రులైన చండామారులను బిలిచి వీనికి చదువులు చెప్పుడని హరిణ్యకశేపు డొప్పగించెను. ప్రహ్లాదుడు గురుకులమున కేగి కొన్ని దినములలోనే సకల విద్యలు నేర్చి, "మీకు గురుదక్షిణయిప్పించునురం" డనివారినితో డొకిని వచ్చి ధనకనకాంబరములిప్పించెను. రాక్షసరాజుకు మారునిజూచి "సత్కర్మలలో ఏది యోగ్యము? ఏవిద్యను గ్రహించవలెను?" అనగా ప్రహ్లాదుడు "వేదప్రోక్ష మైనది సత్కర్మము, మోక్షసాధన మైనది విద్య." యా విద్యా సావిముక్తయే" అని సమాధాన మిచ్చెను. తండ్రి "బంధ మనగా నేమి? మోక్ష మనగా నేమి? విద్యయేది? అవిద్యయేది?" అని యడుగగా ప్రహ్లాదుడు, "కోరికలతో చేయుకామ్యకర్మము బంధమగును. ఈశ్వరార్పణముగా చేయునది జన్మకారణము గాక మోక్షము గలిగించును. విష్ణువును, ఆయన తత్త్వమును బోధించునది విద్య యగును. తక్కిన శాస్త్రాదులన్నియు అవిద్య లనబడును" అని సమాధానము చెప్పగా రాక్షసరాజు గురువులను జూచి, "అపా! గురుపుత్రులనగా మీరేనయ్యా. మా పుత్రునికి విద్యలు నేర్పుడనగా విష్ణుతత్త్వమును నేర్పినారా?"

"అని పరిహాసముగా పలుకగా, వారు "రాజేంద్రా! మీ యాశ్రితులమై యుండి మీకు విరుద్ధమైన విద్యలు నేర్చుదుమా? నీ కొడుకున కిట్టిబుద్ధులు ఎట్లు వచ్చెనో తెలిసికొనుము. మాపై నింద వేయవలదు" అనిరి. రాక్షసరాజు ప్రహ్లాదుని జూచి "గురువులు చెప్పని యీ వికృతమైన విద్యలు నీ కెట్లు వచ్చినవి? పండితులైన మీ గురువులకంటె మహాజ్ఞానివా? వేదములు చెప్పిన విషయములు సరిగా లేవని బృహస్పతి కణాద గౌతమాదులు వేరువేరు శాస్త్రములు కల్పించి చెప్పుట నీ వెరుగవా?" అని ప్రశ్నింపగా ప్రహ్లాదుడు "తండ్రి! నా కీ పాండిత్యము ఈ గురువులవల్ల వచ్చినది కాదు. పూర్వజన్మ సంపాదితము. గౌతమాదులు వేదపరమార్థమును గ్రహింపలేక వికృతబుద్ధులై దానిని నిందించినారు. నేను నీ సమక్షముననే వారి వారి మతములను శాస్త్రములను ఖండించి నామతమును స్థాపించెదను. లేనిచో గ్రుడ్డివారివలె ప్రజలు ఆమార్గములలో నేనడచుచున్నారు. నేను వారికి సరియైన దారి చూపెదను" అనగా హిరణ్యకశిపుడు గౌతమకణాదబుద్ధ కపిలాదులను సమావేశపఱచి, "నా కొడుకు మీ శాస్త్రములను తన వాదపజ్రములచే ఖండించునట. వానిని మీరందరును శాస్త్రవాదములో ఓడించినచో మీకు గొప్ప సన్మానము చేయుదు" ననెను. సభ జరిగెను. ప్రహ్లాదుడు శ్రీనాథుని ధ్యానించి ఒక ప్రక్క నిలిచెను. మహర్షు లందరును ఒక ప్రక్క నిలిచిరి. పాషండమతస్థులతో ఒక దినము, మరొకనాడు బౌద్ధులతోను, ఇంకొకనాడు జైనులతోను, ఇట్లు ఒక్కొక్కనా డొక్కొక్కరితో వాదించెను. చార్యాకులపై, కాపీలులపై, కాణాదులపై మొత్త మందరిపై తన వాదబలముతో విజృంభించగా వారు వాదించుటకు యుక్తులు తోచక ఆవాక్కులైరి. హిరణ్యకశిపుడు కుమారుని వాదపటిమకు లోలోన ఆనందపడుచు, పైకి కోపము నటించగా ప్రహ్లాదుడు "తండ్రి! వేదమును మించిన ప్రమాణము లేదు. శ్రీమన్నారాయణుని మించిన భగవానుడు లేడు. ఆతనిని సేవించి ద్రువుడు మున్నగువారు శాశ్వతస్థితిని సంపాదించిరి. లోకము లన్నియు శ్రీహరి సంకల్ప బలమున నడచుచున్నవి. మన యీ ప్రవృత్తు లన్నియు ఆతనిశక్తిచేతనే సాగుచున్నవి. అది గ్రహించినదువుము. కృతఘ్నుడవు కాకుము. తండ్రియైనను గురువైనను పాము నోటిలో చేయి పెట్టుచున్నచో నివారింపవలయును గదా! అందుకే న్యాయమార్గమును చెప్పితిని. నా అపరాధమును మన్నింపు" మని తండ్రి పాదములపై వ్రాలెను. అంతట రాక్షసరాజు, "ఎమైనను మన రాక్షసపక్షమును విడిచి, శ్రీహరి పక్షమున మాటలాడుట నీకు ఉచితము కాదు. దేవతలలో విష్ణు వనెడి మాయలాడు ఉన్నాడని విని వానికై వెదకినాను. నాకు జడిసి వా డెక్కడికి పోయెనో కాని కనబడలేదు.

అందుచేత నేనే సర్వాధిపతిని. నా కన్న గొప్పవాడు లేడు. సింహజాతిలో బుట్టి
 లేళ్ళమందలో గలిసెద నందు వేమి? అని పలుకగా ప్రహ్లాదుడు శ్రీహరి పారమ్యమును
 (ఘనతను) మరల వర్ణించెను. దానితో రాక్షసరాజు మండిపడి "అకాశకుసుమము
 యొక్క సువాసనను ఆఘ్రాణించినట్లు నిర్విషయుడైన (నామరూపములు లేని)
 శ్రీనాథుని రక్షకుడని స్తుతించెద వేమి? నూక్మదృష్టి గలిగిన మేమే అతనిని చూడలే
 కపోయితిమి. బాలుడవు, నీ వేమి చూచి యిట్లు మాట్లాడుచున్నావు? హరిభక్తి మాననిచో
 నిన్ను దండింతు" ననుచు చిందులు ద్రొక్కెను. కొంతకాల మిట్లు గడచెను. ప్రహ్లాదునకు
 యుక్తవయస్సువచ్చెను. వయసుతో పాటుజ్ఞానము పెరిగిపరబ్రహ్మపాక్షాత్కారముగలిగెను.
 ఒకనాడు, రాక్షసరాజు ప్రహ్లాదుని జూచి వెటకారముగా "నాయనా! నీకు పట్టాభిషేకము
 చేసెదను. నీవు రాక్షసరాజు వైనచో నేనును సర్వ రాక్షసులును ఆనందించెదము" అనగా,
 ప్రహ్లాదుడు "రాజ్యసంపదలు జ్ఞానికి అనవసర మనియు, విష్ణు సేవాసామ్రాజ్యమే తనకు
 ఆనందము కలిగించు" ననియు పలుకగా రాజు చాల కోపించి భటులతో వీనిని కత్తులతో
 నరకుడని యాజ్ఞాపించెను. వారు నరకబోగా కత్తులు చూర్ణము లయ్యెను. తరువాత
 పాములచే కరిపించెను. ఆ పాములు, కోరలు విరిగి నీరసపడెను. దిగ్గజములను బిలిచి
 వానిచేత క్రుమ్మించెను. తొండములు, దంతములు విరిగి అవి వెనుకకు బారిపోయెను.
 పెద్దపెద్ద మంటలలో త్రోపించెను. శ్రీహరి స్మరణ ప్రభావముచేత తలవెండ్రుక కూడ
 కాలక ప్రహ్లాదుడు మేలిమి బంగారమువలె మెరసెను. ఇది పని కాదని అతడు తినెడి
 పదార్థములలో కాలకూటవిషము కలిపించి పెట్టెను. హరినామామృత పానముముందు
 ఆ విషము బలహీన మయ్యెను. ఇవన్నియు చూచి చైత్యరాజు ఖడ్గము జళిపించి ఒక్క
 వ్రేటునకు వీనిని సంహరింతు ననగా పురోహితు లడ్డుపడి, మరల చెప్పి చూచెదము.
 లేనిచో కృత్యను ప్రయోగించెద మనిరి. వారు ప్రహ్లాదుని దీసికొనిపోయి, "నీవు చక్రవర్తి
 కుమారుడవు. నిన్ను ఏమి చేయుటకును మాకు చేతు లాడవు. ఇప్పటికైన హరిభజన
 మాను" మనిరి. ప్రహ్లాదుడు వారికి విష్ణుభక్తి ప్రభావము బోధించెను. దానికి వారు
 మండిపడి, అభిచార హోమములు చేసి కృత్యను బుట్టించి ప్రహ్లాదుని మీద వదలిరి. ఆ
 కృత్తి తన శూలముతో ప్రహ్లాదుని పొడిచెను. అది అతనిలో లీనమై పోయెను. కృత్తి
 ఎన్నియత్నములుచేసినను ప్రహ్లాదునియందువ్యర్థములైపోగా, అశక్తితనను ప్రయోగించినవారిపై
 బడెను. పురోహితులు దానిని జూచి భయపడి ప్రహ్లాదునే శరణు జొచ్చిరి. ప్రహ్లాదుడు
 విష్ణువును ధ్యానించు దానిని కాంతింపజేసెను.

ఇదంతయు విన్న ఆసురరాజు వానిని మేడపై నుండి క్రోయించెను. వాయుదేవు డతనిని పట్టుకొని పదిలముగా నేలపై దింపెను. ఎన్ని చేసినను చావని కొడుకుపై ఆ తండ్రి కోపము పెరిగి నాగపాశములతో గట్టించి సముద్రములో పడవేయించెను. శ్రీహరి గరుడుని బంపి నాగపాశములను త్రెంచి వేసెను. సముద్రు డాతనికి రత్నరాసులు బహుమానముగా నిచ్చి పంపెను. వచ్చిన కొడుకును జూచి హిరణ్యకశిపుడు "శ్రీపతి యెక్కడ నున్నాడో చూపుము. ఈ స్తంభమున నున్నాడా?" యని స్తంభమును కత్తితో గొట్టగా అందుండి నృసింహావతారముతో శ్రీహరి వచ్చి రాక్షసుని ఒడిలో బెట్టుకొని చీల్చివంపెను. దేవతలా నృసింహుని దగ్గరకు బోలేక ప్రహ్లాదుని బంపిరి. అతడు తండ్రియొద్దకు కొడుకు వలె వెళ్ళి అతనికి నమస్కరించి ఆశీస్సులు పొందెను. అతని యాజ్ఞ పై రాక్షస రాజ్యమునకు చక్రవర్తి యయ్యెను.

ఇది నారద పురాణము